

memorii | jurnale | călătorii

Liviu Stănescu este pasionat de drumurile umblate, dar mai ales de cele neumblate, de fotografie și, mai nou, de scris. În 1992 a deschis primul restaurant indian din România, iar în 1995 – primul club de muzică rock live. Au urmat un restaurant marocan și, în 1998, cea mai mare terasă care găzduia concerte live. Neastâmpărul l-a făcut să treacă în viteză și pe lângă alte afaceri, care, odată ajunse în vârf, au fost părăsite. Niște ani buni, s-a oprit la o companie de închiriere de echipamente profesionale de sunet, lumini și scenotehnică. Noul job l-a purtat prin țară alături de marile trupe rock, în turnee. A călătorit de-a lungul și de-a latul pământului: 105 țări i-au deschis larg porțile, și acesta e doar începutul. A fost la Ushuaia, Cape Town, Cabo da Roca, Tonga, Insula Paștelui, în Insulele Galapágos și la Polul Sud. A trăit marele cutremur din Nepal, pe cel din India și prima zi a războiului civil din Kenya. S-a îmbolnăvit de febră tifoidă în Iran și doar șansa l-a ajutat să scape teafăr. Multele dintre aventurile lui se regăsesc în paginile acestei cărți.

Cine ești tu, domnule Liviu Stănescu?, mă-ntreb de unul singur. Cel mai greu îmi este să scriu despre mine, dar voi încerca s-o fac cum pot eu mai bine și voi vorbi pe mai departe la persoana întâi: Sunt doar un vagabond care aduimecă urmele lăsate de Panait Istrati sau de Walt Whitman. Sunt un hoinar fără pereche, pentru că, dacă aș avea una, aș sta acasă! Sunt un ulițar căruia îi place să meargă alene, iar nu să alerge pe marile bulevarde. Sunt și un mare telelev care cască gura la o pietricică ascusă sub talpa bocancului. Sunt un rătăcitor care, nu o dată, luat de val, habar n-a avut unde a ajuns. Sunt un pierde vară, dar sunt și-un mare pierde iarnă. Sunt un pribeag, o haimana, un fluieră-vânt și-un un vântură-lume pentru care abia colbul așezat pe haine, și scuturat la capătul zilei, e dovada că a trăit în acea zi. Sunt un haihuist.

LIVIU
STĂNESCU

**AM FOST
LA CAPĂȚUL
LUMII**

Cu fotografiile autorului

Cuvânt înainte de Cristian Lascu

H HUMANITAS
BUCUREȘTI

La prețul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea timbrului literar.

Redactor: Andreea Niță
Coperta: Ioana Nedelcu
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Mariana Pascaru
DTP: Iuliana Constantinescu, Dan Dulgheru

Tipărit la Bookart Printing

© HUMANITAS, 2023

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Stănescu, Liviu
Am fost la capătul lumii / Liviu Stănescu;
cu fotografiile autorului;
pref. de Cristian Lascu. – București : Humanitas, 2023
ISBN 978-973-50-7952-9
I. Lascu, Cristian (pref.)
821.135.1

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723 684 194

*Părinților mei, pentru că mi-au arătat că există o lume
și în afara parcării blocului unde locuiam.
Familiei mele, pentru că a înțeles nevoia mea de ducă.*

Cuprins

Între capătul lumii și sfârșitul lumii
Cuvânt înainte de Cristian Lascu

9

Iubesc, deci trăiesc

11

Acasă la Dumnezeu

43

Celălalt eu

59

A photograph of four people silhouetted against a bright sunset sky, standing on the crest of a dark sand dune. The sky transitions from a deep orange near the horizon to a pale blue at the top. The dune's surface is dark and textured.

N-am timp pentru Timp

77

Am fost la capătul lumii

123

Sunt ce îmi imaginez

229

Mulțumiri

299

Lumbini, Nepal, 2015

Nu prea știu de ce-ți scriu. Simt că am
mare nevoie de o prietenie căreia să-i
încredințez nimicurile ce mi se întâmplă.
Poate că-mi scriu chiar mie.

— Antoine de Saint-Exupéry

Între capătul lumii și sfârșitul lumii

Combi-nația dintre turism și jumbo-jet a făcut ca lumea să devină atât de mică, încât tu, cititorule, nu ai decât să vezi ce mai ai pe card și, dacă îți dă mâna, să pornești spre una dintre numeroasele destinații planetare. În meniu se află de toate, pustiurile din umbra piramidelor, marile canioane ale Americii, tabăra de bază Everest, întâlniri subacvatice cu rechini în Bahamas. Doar câteva formalități și rezervări. E o ofertă unică în istoria omenirii, o adevărată revoluție a cunoașterii comparabilă cu marile descoperiri geografice și o revelație culturală precum tiparul și internetul. Și nu ai decât să profiți de această extraordinară fereastră de oportunitate, între ce a însemnat o epocă prosperă a petrolului ieftin și apropiatul sfârșit al lumii, care ne va prinde cumi-nți acasă.

Liviu Stănescu a înțeles perfect ocazia și a profitat din plin de ea. A ajuns peste tot, o beție de locuri, lucruri, peisaje, animale, oameni. Toate văzute prin vizorul aparatului foto și fixate pe vreo trei sute de mii de fotograme. Dar se vede că, în toate călătoriile, Liviu s-a explorat pe el, a căutat să se descopere; aparatul lui foto a avut mereu și un obiectiv întors spre sine. Ce-o fi aflat oare?

Fotografia și literatura nu ar trebui să coabiteze. Imaginea, dacă e bună, spune ea tot ce trebuie. La fel și povestea, are narațiunea și poezia ei și se descurcă bine și fără fotografii. Dar, iată, ni se oferă o carte care este un fel de album și, în același timp, o suită de foarte scurte, uneori telegrafice, mini-eseuri nonconformiste. Între ele există o complementaritate, nu se poate una fără alta. Deși dincolo de aparențe se află uneori teme grave, o adiere de umor dă vioiciune întregului. Sunt ca niște tablouri dintr-o expoziție, dar pe ritmurile *Submarinului galben*.

Cartea lui Liviu nu este un ghid. Ghidul ar avea doza lui de perisabilitate și, în plus, dorința generoasă de a te trimite și pe tine acolo. Nu e cazul, autorul pare să fie un egoist. Dar este mult mai mult decât atât. Este un mesaj aruncat într-o sticlă, un document bun de pus într-o capsulă a timpului pentru a fi înțeles de niște norocoși supraviețuitori din viitor.

Iubesc, deci trăiesc

Te vreau pe tine, pentru că-i mai simplu
decât să îmbrățișez omenirea întreagă,
de care aș avea nevoie ca să te înlocuiesc!

— Jacques Salomé

Cel mai frumos vis

— Împrumută-mi un vis frumos de-al tău, mi-a zis oftând în timp ce mai multe lacrimi năvălașe îi apăruseră în colțul ochilor împingând-o pe prima să sară în necunoscut. Am nevoie de un vis frumos!

De obicei nu împrumut vise necunoscuților, dar de data aceasta, nu știu de ce, probabil înduișat de lacrimile fetei, dar și de felul ei direct de a-mi cere lucruri înainte chiar de a-mi da binețe, i-am împrumutat visul meu cel mai frumos, cu rugămintea să mi-l înapoieze a doua zi pe la amiază. I-am dat întâlnire în același loc în care ne cunoscuserăm și în care încă ne aflam, în singura cafenea de pe plaja sălbatică, de fapt doar două mese mici cu scaune și mai mici umbrite de niște viță-de-vie, te miri cum și de unde apărută în pustietatea aceea. Mai era și bătrânul Hamza, cu ibricele lui de aramă îngropate până la genunchi în nisipul fierbinte, tăcut și mereu cu un zâmbet ascuns în barba răvășită.

De niște ani buni verile mi le petreceam pe dunele acelea de nisip, tot mereu altele de la an la an, schimbătoare ca și mine, tot mereu altul de la an la an. Diminețile îmi plăcea să fiu acolo încă de la prima ițire a soarelui de după ușa imperială a orizontului, să-i deslușesc fața roșie, aidoma feței unui copil ce aleargă spre casă la întâlnirea cu propria-i întârziere. Obişnuiesc apoi să plec în lumea minunată a viselor, să lenevesc pentru vreo două ceasuri până la amiază, când îmi iau avânt din nou spre cafeneaua lui Hamza. Deși sunt doar două mese, niciodată nu pare aglomerat, iar dacă sunt ambele ocupate, de fiecare dată un binevoitor mă invită să șed la masa sa.

În după-amiaza următoare întâlnirii cu fata necunoscută eram singurul mușteriu al cafenelei. Aburii cafelei au ajuns la mine cu mult înaintea cafelei propriu-zise. Țsta era meșteșugul lui Hamza, în vârtea ibricele într-un dans doar de el știut, tot timpul câte două chiar dacă comanda era de o singură cafea. Și mai avea un meșteșug Hamza – nu vorbea niciodată cu gura, ci doar cu ochii. Nimeni nu-l auzise vreodată scoțând vreun cuvânt pe gură. M-am așezat la masa din dreapta, de unde vedeam deopotrivă marea și dunele, pe care plecase fata în ajun cu cel mai frumos vis al meu. Hamza mi-a adus cafeaua, s-a așezat

pe scaunul din stânga și s-a apucat să scruteze marea. Dacă nu pregătea cafele, asta făcea – scruta marea precum un bătrân conchistador, parcă în așteptarea unei grozave corăbii spaniole care să-l ducă într-o lume nouă, mai nouă decât Lumea Nouă! Iubeam acea pustietate, dar fără Hamza cel tăcut acel loc ar fi devenit o banală plajă pustie de-a dreptul și sigur mi-aș fi căutat o altă pustietate, pe care un alt Hamza s-o umple.

La cea de-a treia cafea amiaza era deja pe sfârșite și nici urmă de față, iar visul meu cel mai frumos părea pierdut definitiv. Am zis să mai zăbovesc puțin până ce ziua nu se va mai desluși de noapte, când deodată a apărut, din locul din care soarele își spunea ultima poveste a zilei, o umbră lungă, lungă, muuult mai lungă ca a aceluia sau a aceleia căreia îi aparținea. Nu puteam limpezi deloc imaginea făpturii din pricina luminii de adio a soarelui în amurg, dar speram să fie fata căreia îi împrumutasem visul meu cel mai frumos. Am băut lung, prelung și ultima gură de cafea și, când eram pe punctul de a pune ceașca pe masă, inima a început a-mi da de înțeles că vrea să iasă din piept. Făptura nu era o singură făptură, ci erau doi oameni care mergeau unul în spatele celuilalt. Odată ajunși în fața mea s-au oprit. Era fata de ieri căreia îi împrumutasem visul meu cel mai frumos și... și cu mine. Ea a întins o mână și mi-a spus simplu:

— Visătorule, hai!

Eram din nou la poalele zidurilor nevăzute ale visului meu celui mai frumos, probabil pentru a mia oară. Oare voi avea suficient curaj să merg până la capăt de această dată? Mi-am întors privirea către Hamza, cerându-i parcă

ajutorul. Hamza făcea ceea ce știa el cel mai bine, scruta marea. Și ceea ce nu credeam că se va întâmpla vreodată, s-a petrecut. Hamza a vorbit. Simplu și apăsător a rostit trei vorbe:

— Ce mai aștepți?

Atunci am înțeles ceea ce ar fi trebuit să înțeleg de mult, așa că m-am ridicat și am făcut un pas în visul meu cel mai frumos!

Keratokampos, Creta

26.12.2020

...și atât!

Simt că îmbătrânesc, iubito, și da, știu că tu simți că întinerești. Așa a fost întreaga noastră viață. Două drumuri paralele suficient de apropiate ca să se vadă și ca să se miroasă bine. Două drumuri paralele îndeajuns de îndepărtate ca să se dorească și ca să se viseze împreună. Și așa au rămas tot mereu, paralele fără de sfârșit, neînțelegându-se unul pe altul, dar nici putând trăi unul fără de altul. Acum mă uit în dreapta mea și nu-ți văd drumul. Mă îngrijorezi, iubito! Sper că nu ai pățit ceva. Mai mult ca altă dată. Atunci, îți amintești când drumul tău s-a intersectat cu o altă paralelă, atunci când îmi jurai ca paralelele nu se întâlnesc niciodată, atunci când mă priveai duios și mă mințeau la fel, atunci când îmi spuneai că eu sunt singura ta paralelă cu care vrei să te întâlnești undeva, cândva? Da, iubito, mă opresc din drumul meu și stau ca să te aștept, din nou să apari zâmbind și din nou să mă minți duios. Eu să-ți spun că simt că mor, tu să-mi spui că simți că abia te naști. Și totuși eu merg înainte, iar tu, iubito, îmi pare că o iei înapoi. Chiar și așa, eu, iubito, te aștept... și te iubesc, și atât!

23 August

23.08.2017

Moșmoană ție

Mi-ai promis că o s-apari când înfructesc moșmoanele. Azi am mâncat prima moșmoană, așa că am luat scăunelul fără picioare și m-am așezat pe el de partea „nevăzut-a porții“, cum glumeai tu pe vremuri, și m-am apucat să scrutez dealurile.

A trecut deja o săptămână de când ți-am scris primele rânduri, dar să știi că nu mănânc mai mult de o moșmoană pe zi. Știu cât de mult îți plac! Tot la poartă te aștept, așa cum m-ai rugat. Doar că nu mai am răbdare și în fiecare dimineață culeg o moșmoană pentru tine, iau scăunelul fără picioare, scot poarta din țâțâni și plec peste dealuri ca să fiu mai aproape de tine când vei sosi. Seara mă întorc acasă, bag poarta în țâțâni, intru în casă și îți mănânc, vinovat, moșmoana. Știu că ai să mă ierți!

Uite că a trecut o lună și încă n-ai sosit. Sigur ai uitat când înfructesc moșmoanele! Dar nu-i nimic, d-asta sunt eu aici, ca să-ți aduc aminte. Acum, în fiecare dimineață culeg moșmoana ta, iau scăunelul fără picioare, scot poarta din țâțâni, dar iau și soba cu mine. Știi, sus în munți se lasă frigul mai devreme. Dar de pe ei scrutez mai abitar zarea ca să îți ies în întâmpinare când vei ajunge. Am uitat să-ți spun că port cu mine cojocelul tău de oaie. Să nu-ți fie frig, iubita mea! Era început de vară când ai plecat...

Iată c-am ajuns la malul mării până la urmă! Îmi amintesc cât de multe povești îmi spuneai la ceas de seară despre mărele lumii. Nici tu nu văzuseși vreuna! Mai mult, să știi că d-asta am venit până aici. Ce-o să te mai bucuri să mă găsești pe mal când îți va trece rătăcirea! Sunt sigur că te-ai rătăcit, altfel cum să nu trimiți tu un rând măcar în astea șase luni care-au trecut de când nu ne-am văzut? Uite, am adus cu mine căsuța noastră, cu poartă și cu gard cu tot, acareturile, vaca și toate orătăniile, și ne-am așezat toți pe nisipul ăsta. Acum mi-e mai ușor și mie să te aștept în spatele nevăzut al porții. Nu mai trebuie să car cu mine decât scăunelul fără picioare, cojocelul tău și borcănașul ăsta cu dulceața făcută din ultimele moșmoane care te-au așteptat să vii să le culegi.

Kastri, Creta

10.04.2021

Omienuășuteoptsprezece ani

Era atât de frumoasă! Avea o privire ademenitoare și niște buze perfect arcuite într-un zâmbet nespus de provocator, iar părul bogat îi cădea pe umeri în vălătuci ca de argint. De altfel pe acesta din urmă l-am înfășurat într-un ziar, după ce împreună cu ea l-am smuls fir cu fir.

— Poate o să ne fie de trebuință mai târziu, să-l dăm unui argintar să ne bată niște bănuți de argint, cu care să ne cumpărăm de-ale gurii și pentru tine o perucă aleasă din păr rar de dromader.

Trecuseră mai bine de omienouășuteoptsprezece ani de când nu o mai văzusem, dar dragostea mea pentru ea rămăsese la fel și o puteam număra în miile de galaxii ce ne despărțiseră.

— Și ce-ai mai făcut? am întrebat-o.

— Mai nimic!

Am răs amândoi, i-am întins mâna și am tras-o peste muntele care întârziase între noi. Apoi am sărutat-o lung. Atât de lung, încât s-a făcut noapte după zi și zi după noapte și noapte după noapte și zi după zi. Probabil că așa mai fi sărutat-o puțin, dar brusc mi s-a făcut foame. O foame cum nu mai trăisem până atunci, o foame de lup, de lup nebun, o foame de ea. I-am întins mâna, am tras-o peste valea răsărită între noi și am făcut dragoste la lumina bătrânei luni, care

împletea niște șosete verzi la propria-i lumină, apoi am făcut dragoste la lumina bătrânului soare, care împletea mai departe șosetele verzi ale lunii, la lumina lunii, și tot așa până la sfârșitul lumii. După care am respirat. Nu o mai făcusem de la nașterea lumii.

Mi-a plăcut starea, așa că am continuat să respir până în zilele noastre. Acum nu o mai fac. Zilele noastre au apus ieri. Ieri când mi-a spus că trebuie să meargă să-i schimbe mierea unei păsări colibri, pasăre ce-o primise în dar de la Ulise, pe când avea el nouă ani, iar ea nu era încă născută. Mi-a mai zis și că va lipsi omienouășuteoptsprezece ani.

— Vor trece repede, ai să vezi!

Apoi și-a întins mâinile spre cer, a cules două stele logostele și le-a făcut cercei, a dat la o parte cu mâna amurgul purpuriu și a pășit dincolo de el. Rămas singur cu amurgul, l-am întrebat dacă are știință de vreun argintar care să-mi bată niște bănuți de argint. Mi se făcuse foame!

Skouros, Creta

19.03.2021

Iubește-mă, mi-a șoptit Marea

Când drumurile mi se termină, mă opresc și aștept, aștept... nici eu nu știu ce...

— Hai cu mine! mi-a șoptit Marea, ridicată într-un cot pe-un val, dându-și pe spate înspumatele plete.

— Încotro? am întrebat-o temător.

— Acolo unde se sfârșește Sfârșitul!

— Și mai apoi?

— Mai apoi vom vedea!

Am ceva în mine, ceva ce nu mă lasă să stau locului, ceva ce îmi strigă în urechi tot mereu și mereu „La ce stai? Ce mai aștepți? Dispari de-aici ca să apari dincolo, iar de dincolo mergi către un alt color! Hai, du-te!“ Și m-am dus! La fel cum fac în toate viețile mele. Am plecat să cunosc necunoscutul!

Am încălecat un val, apoi altul și tot așa din val în val, strângând cu furie în palme mijlocul subțire al mării, m-a prins apusul într-un basm. Marea a rămas în mare, iar eu m-am întins pe nisipul încă fierbinte, am închis ochii și am început a privi adânc în mine, înspre miazănoaptea mea. Am apus încet, încet și am plecat în vis.

Prima rază de soare a desenat în umbrele dimineții un rotocol pe fața mea. Apoi un alt rotocol, mai mare decât primul. Și tot așa până când am fost scăldat cu totul în lumină.

Mi-am dat cu câteva fire de rouă pe față și am plecat mai departe, de astă dată cu marea-n spate, ținându-se strâns de mine. Îi simțeam răsuflarea caldă